

**ihale makamı olan davacı
kuruluşun belirtilen
yönetmelik yükümleri dikkate
alınarak hakediş ve
teminattan yükümlülüğünü
yerine getirip getirmediği ve
Kurumca ne gibi işlemler
yapıldığı yeterince incelenip
irdelenmemiştir.**

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E:2002/21-201 – K:2002/297

Esas no: 2002/21

Karar no:

Tarih: 10.04.2002

E:2002/21-201 – K:2002/297

MENFİ TESPİT DAVASI (Davacı Kendisine Karşı Gönderilen Haciz İhbarnamesini Takip Konusu Borçlunun Alacağını Bankaya Temlik Etmesi Nedeniyle Kabul Etmemesi)

HACİZ İHBARNAMESİ (Davacı Kendisine Karşı Gönderilen Haciz İhbarnamesini Takip Konusu Borçlunun Alacağını Bankaya Temlik Etmesi Nedeniyle Kabul Etmemesi)

BORCUN ÜÇÜNCÜ KİŞİ ZİMMETİNDE SAYILMASI (Üçüncü Kişinin Haciz İhbarnamesinin Tebliğinden İtibaren Yedi Gün İçinde İtiraz Etmemesi Halinde Mal Elinde ve Borç Zimmetinde Sayılması)

İSPAT YÜKÜ (Borcun Davacının Zimmetinde Sayılması Nedeniyle Borcun Olmadığına İlişkin Savunma Hakının Göz Ardı Edilememesi)

SAVUNMA H. (Borcun Davacının Zimmetinde Sayılması Nedeniyle Borcun Olmadığına İlişkin Savunma Hakının Göz Ardı Edilememesi-İspat Yükünün Davacıda Olması))

SİGORTA PİRİMİNİN MAHSUBU (Kuruluşların Kendilerinden İhale ile İş Alanları ve Adreslerini Kuruma Bildirmeleri-Bu Kuruluşların Sigorta Primlerini Hak Edişlerden Mahsup Etmeleri)

İHALE İLE İŞ ALANLAR (Kuruluşların Adreslerini Kuruma Bildirmeleri-Bu Kuruluşların Sigorta Primlerini Hak Edişlerden Mahsup Etmeleri)

SOSYAL SİGORTALAR KURUMUNUN PRİM VE DİĞER ALACAKLARI (6183 Sayılı Yasa Hükümleri Uyarınca Takip ve Tahsil Edeceği)

ÖZET :

İhale makamı olan davacı kuruluşun belirtilen yönetmelik yükümleri dikkate alınarak hakediş ve teminattan yükümlülüğünü yerine getirip getirmediği ve Kurumca ne gibi işlemler yapıldığı belirlenmelidir.

Sosyal Sigortalar Kanununun 80.maddesinin dördüncü fıkrasına göre Kurum, prim ve diğer alacaklarını 6183 Sayılı Yasa hükümleri uyarınca takip ve tahsil eder.

Üçüncü kişi, haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde itiraz etmezse mal elinde ve borç zimmetinde sayılır.

Borç, davacının zimmetinde sayıldı diye davacının, borcu olmadığına ilişkin savunması gözardı edilemez.Kuşkusuz bu aşamada isbat yükü davacıya aittir.Davacının böyle bir iddiayı inandırıcı delillerle kanıtlaması gerekir.

Kuruluşların kendilerinden ihale ile iş alanları ve bunların

adreslerini Kuruma bildirmeleri gerekmektedir.Bu kuruluşların sigorta primlerini hak edişlerden mahsup etmeleri ve kalanını ödemeleri icabeder.Keza, ihale ile iş alanların yatırmış oldukları teminat, prim borcunun bulunmadığına dair Kurumdan bilgi gelmedikçe iade edilemez.Prim borçlusu olan Limited Şirket, davacıdaki alacağını temlik etmiş olsa bile davacı, Kuruma karşı sorumluluktan kurtulamaz.

DAVA :

Taraflar arasındaki “menfi tespit” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Ordu Asliye 1.Hukuk (iş)Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 13.4.2001 gün ve 2000/245 -2001/268 sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 8.10.2001 gün ve 2001/5857-6488 sayılı ilamı ile, (...1-Dosyadaki yazılara toplanan delillere hükmün dayandığı gerektirici sebeplere göre davalı SSK.’nun aşağıdaki bendin kapsamı dışındaki sair temyiz itirazlarının reddine.

2-Dosya içerisindeki bilgi ve belgelere göre; davacı Sağlık Bakanlığı Ordu Doğum ve Çocuk Bakımevi temizlik işleri için, ihale suretiyle, dava dışı P... Ltd. Şti. ile anlaşmıştır. Davacı SSK. P... Ltd. Şti.’ nin prim vs borçlarından dolayı 506 sayılı yasanın 83. maddesi uyarınca sorumluluğu bulunmaktadır.

Gerçekten sözü edilen Yasa maddesi, teminat ve hakedişlerin prim borcuna karşılık tutulması esasını kabul etmiş bu yönde izlenmesi gereken yöntemin Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle gösterileceği hükme bağlanmıştır.

Nitekim; Resmi Gazetenin 8.4.1989 günlü, 20133 Sayılı nüshasında yayımlanan ve Bakanlar kurulunun 23.3.1989 günlü, 89/13895 Sayılı kararı ile yürürlüğe konulan “Sigorta Primlerinin Hakedişlerden Mahsup Edilmesi ve Ödenmesi ile Kesin Teminatların İadesi H.ndaki Yönetmelik” ihale yoluyla iş yaptıran, Kamu Kurum ve Kuruluşları ile bunların yan kuruluşlarının işyerinde sigorta primlerinin ödenmesi

esaslarını belirlemiş, Kurum ve İhale Makamının hak ve yükümlerini açıklamıştır.

Dava konusu, olayda; ihale makamı olan davacı kuruluşun belirtilen yönetmelik yükümleri dikkate alınarak hakediş ve teminattan yükümlülüğünü yerine getirip getirmediği ve Kurumca ne gibi işlemler yapıldığı yeterince incelenip irdelenmemiştir.

Mahkemece, ihale makamının 506 sayılı yasanın 83.maddesi açısından sorumluluğu yönünden soruna yaklaşılmaması yerine 6183 sayılı Yasanın 79.maddelerine göre uyuşmazlığın çözülmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir...)gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle,yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR :

Dava, menfi tespit istemine ilişkindir.

Davacı, dava dışı P... Tem Toplu Temizlik Limited Şirketinin Kuruma karşı prim borcundan ötürü anılan şirketin, davacının yanında bulunduğu iddia olunan teminat, istihkak ve her türlü hak ve alacaklarına Kurumca haciz konulduğunu, P... Tem Limited Şirketinin, davacıdaki alacağını Türk Ticaret Bankası Ordu Şube Müdürlüğüne temlik ettiğini, haciz ihbarnamesinin yöntemine uygun olarak tebliğ edilmediğini, sözü edilen şirketin kendilerinde herhangi bir alacağının kalmadığını iddia etmiş; borçlu bulunmadığının tespitine karar verilmesini istemiştir.

Davalı Kurum, P... Tem Toplu Temizlik Limited Şirketinin Kuruma karşı prim borcundan ötürü bu şirketin davacıdaki alacakları üzerine 6183 Sayılı Yasanın 79. maddesine göre haciz kararı aldıklarını, haciz ihbarnamesinin davacıya yöntemince tebliğ

edilmesine karşın 7 günlük yasal süre içinde itiraz edilmemesi nedeniyle anılan 79.madde gereğince borcun davacının zimmetinde sayılacağını savunmuş ve davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkemenin davanın kabulüne dair kararı, Yüksek Özel Dairece yukarıdaki gerekçeyle bozulmuştur.

Sosyal Sigortalar Kanununun 80.maddesinin dördüncü fıkrasına göre Kurum, prim ve diğer alacaklarını 6183 Sayılı Yasa hükümleri uyarınca takip ve tahsil eder. Davada Kurum, asıl prim borçlusu P... Tem Limited Şirketi aleyhine 6183 Sayılı Yasa hükümleri gereğince takibe geçmiş ve sözü edilen Yasanın 79.maddesi uyarınca anılan şirketin davacıdaki alacakları üzerine haciz koyarak haciz ihbarnamesi göndermiş ve ihbarname yönteminde tebliğ edilmesine karşın davacı 79. maddede öngörülen 7 günlük süreyi geçirdikten sonra itirazda bulunmuştur.Gerçekten bu maddenin ikinci fıkrası hükmüne göre üçüncü kişi, haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde itiraz etmezse mal elinde ve borç zimmetinde sayılır.Artık Kurum, 6183 Sayılı Yasa hükümleri gereğince üçüncü kişi durumunda bulunan davacıya karşı icra takibi yapabilir.Nitekim Kurum, 6183 Sayılı Yasanın 55. maddesine göre ödeme emri göndermiş ve davacı, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 günlük yasal süre içinde 6183 Sayılı Yasanın 58. maddesi uyarınca iş bu itiraz davasını açmıştır.Anılan 58. maddeye göre, borçlunun itiraz nedenleri sınırlı olup, borçlu, yasal sınırlamanın dışında başka bir nedene dayanarak dava açamaz.Borçluya tanınan itiraz nedenleri üç grupta toplanmış olup bunlar, “borcunun bulunmadığı”, “borcun kısmen ödendiği” ve “borcun zaman aşımına uğradığı”na ilişkin itirazlardır.Görölmekte olan davada davacı, borcunun bulunmadığını iddia etmektedir.Hemen belirtmek gerekirse davacı, davayı menfi tesbit davası olarak nitelendirmişse de 6183 Sayılı Yasada, İcra İflas Kanununun 72. maddesine koşt bir hüküm bulunmamaktadır.Keza anılan yasada, İcra İflas Kanununun 89. maddesinde öngörülen ikinci haciz ihbarnamesinin

gönderileceğine ilişkin herhangi bir hüküm yoktur. Yasa koyucu, kamu alacağı hakkında alacağın daha süratli tahsil edilmesi amacıyla İcra İflas Kanununca benimsenen takip yönteminden ayrı bir yöntem belirlemiştir.Örneğin, yukarıda değinildiği gibi İcra İflas Kanununun 89. maddesine göre iki defa haciz ihbarnamesi gönderilmesi gerektiği halde 6183 Sayılı Yasanın 79. maddesinde bir defa haciz ihbarnamesi gönderilmekle yetinilmiştir.Hernekadar 6183 Sayılı Yasada İcra İflas Kanununun 72. maddesine koşut bir hüküm yoksa da, 6183 Sayılı Yasanın 58.maddesine göre açılan itiraz davası “menfi tesbit davası” olarak nitelendirilebilir.

Somut olayda, davacının haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde itiraz etmemesi nedeniyle borç zimmetinde sayıldığı halde mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş olması isabetsizdir.Ne var ki borç, davacının zimmetinde sayılmakla beraber davacı, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde itiraz davasını açtığına göre, sözü edilen 58. maddeye göre mahkemece davacının Par-Tem Toplu Temizlik Limited Şirketine borcunun bulunup bulunmadığının araştırılıp incelenmesi gerekir.Borç, davacının zimmetinde sayıldı diye davacının, borcu olmadığına ilişkin savunması gözardı edilemez.Kuşkusuz bu aşamada isbat yükü davacıya aittir.Davacının böyle bir iddiayı inandırıcı delillerle kanıtlaması gerekir.Davacı, 58. maddede öngörülen 7 günlük itiraz süresini geçirmiş olsaydı borç kesinleşmiş olacaktı. Zira 7 günlük itiraz süresi hak düşürücü süredir.

Sosyal Sigortalar Kurumu, alacak iddiasını 6183 Sayılı Yasanın 79.maddesine dayandırmış olduğundan davanın yasal dayanağı 79.maddedir. O nedenle bozma kararında bu maddenin irdelenmesi gerekirdi. Ancak, davacının, sözü edilen dava dışı şirketin Kuruma olan prim borcundan ötürü Kuruma karşı sorumluluğunun Sosyal Sigortalar Kanununun 83. maddesi hükümleri çevresinde saptanması gerektiğine ilişkin bozma kararına uyulmamış olması doğru değildir.Zira Kurum, hem 6183 Sayılı Yasanın 79. maddesi hem de Sosyal Sigortalar Kanununun 83. maddesi hükümlerine

göre talepte bulunabilir.Bilindiđi gibi maddi olguların açıklanması taraflara, davanın hukuksal nitelendirilmesi hakime aittir.Sosyal Sigortalar Kanununun 83. maddesine göre, anılan maddede sayılan kuruluşların kendilerinden ihale ile iş alanları ve bunların adreslerini Kuruma bildirmeleri gerekmektedir.Bu kuruluşların sigorta primlerini hak edişlerden mahsup etmeleri ve kalanını ödemeleri icabeder.Keza, ihale ile iş alanların yatırmış oldukları teminat, prim borcunun bulunmadığına dair Kurumdan bilgi gelmedikçe iade edilemez.Prim borçlusu olan Limited Şirket, davacıdaki alacağını temlik etmiş olsa bile davacı, Kuruma karşı sorumluluktan kurtulamaz.Zira 83. maddeyle getirilen hüküm buyurucu nitelikte bir hükümdür.

Açıklanan nedenlerle mahkemece yapılacak iş, davacı tarafından sözü edilen Limited Şirkete ihale edilen iş dolayısıyla ne miktar ödeme yapıldığını araştırıp saptamak, 83.madde çevresinde prim borcunu ödemelerden mahsup etmek, ödemeler prim borcunu karşılamadığı taktirde ayrıca yatırılan teminata başvurmak ve varılacak sonuç uyarınca karar vermekten ibarettir.

Mahkemece, yukarıda açıklanan gerekçe karşısında, Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ :

Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının yukarıda gösterilen nedenlerden dolayı H.U.M.K.nun 429.maddesi gereğince BOZULMASINA, 10.4.2002 gününde oyçokluğu ile karar verildi.

KARŞI OY YAZISI :

Sosyal Sigortalar Kurumu İl Müdürlüğünce, prim borcundan dolayı P... Tem Toplu

Temizlik Ltd.Şirketi hakkında yapılan icra takibinde, adı geçen şirketin, Ordu D. Hastanesi Doğum ve Çocuk Bakım Evinin, temizlik haşere ile mücadele ve kapı güvenliği işinden doğan alacağına haciz konur ve 6183 Sayılı Yasanın 79. maddesi gereğince Ordu Doğumevi Baştabipliği adına haciz ihbarnamesi gönderilir.

Bu ihbarname, 17.2.2000 tarihinde “adreste daimi çalışan özlük memuru H.imzasına” şerhiyle tebliğ edilir. Daha sonrada Sosyal Sigortalar İl Müdürlüğünce, haciz ihbarnamesinde belirtilen 123.507.000.000.-TL.lık alacak, dayanak gösterilerek adı geçen tabipliğe ödeme emri gönderilir. Bu ödeme emri de “adreste çalışan ehil evrak memuru personel şefi F.A.imzasına tebliğ edildi” şerhi ile 6.4.2000 tarihinde tebliğ edilir.

Sağlık Bakanlığı adına Hazine vekili 12.4.2000 tarihinde İş Mahkemesine yaptığı başvurusunda; Baştabipliğe yapılan geçersiz (usulsüz)haciz ihbarnamesi tebliğine muttali olur olmaz aynı gün yani 1.3.2000 tarihinde, 510 Sayılı yazı ile, takip borçlusunun hastane nezdinde bir alacağı bulunmadığının takibin yapıldığı SSK. Ordu İl Müdürlüğüne bildirildiğini, gerçektende borçlu şirketin kendilerinde olan alacaklarının, haciz bildiriminden önce T.Ticaret Bankası Ordu Şubesine temlik edildiğinden ödeme emrinin iptali ile borçlu bulunmadığının tespitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme; Haciz bildirisinin, Ordu Doğum ve Çocuk Bakımevi döner Sermayesine yapılması gerekirken, Baştabipliğe yapıldığını, Saymanlıkça ıttıla tarihinde verilen cevapla 3.kişi alacağının temlik edildiğinin takip yapan kuruma bildirilmiş olduğunu, 6.1.2000 tarihli temlikle de temizlik şirketi alacağının Ticaret Bankasına devredildiği anlaşıldığından bahisle ödeme emrinin iptaline karar vermiştir.

Özel Daire; 506 Sayılı Yasanın 83. maddesi gereğince, ihale makamının sigorta primlerini, hak edişlerden mahsubunu yaparak ödemesi gerekir. Mahkemenin bu madde uyarınca ihale makamının

sorumluluğu yönünden soruna yaklaşılarak uyuşmazlığı çözmesi yerine 6183 Sayılı Yasanın 79. maddesine göre çözmesi usul ve yasaya aykırı olduğu gerekçesi ile mahkeme kararını bozmuştur.

Ayrı tüzel kişiliği bulunmayan resmi daire ve kurumlara yapılacak tebligat, ilgili bakanlığa yöneltilir. Bakanlığa yapılacak tebligat da Tebligat Kanununun 12. ve 13. maddelerine göre bu tüzel kişiliği temsil eden şahsa yapılır.

Somut olayda, yapılan icra takibi sırasında, yukarıda belirtilen ilkelere aykırı olarak, takip borçlusunun üçüncü kişideki alacağından dolayı 6183 Sayılı Yasanın 79. maddesi gereğince çıkarılan haciz ihbarnamesi tebligatının Sağlık Bakanlığı yerine, tüzel kişiliği haiz bulunmayan Ordu Doğumevi Baştabipliğine çıkarılması ve “adreste çalışan özlük memuru H.imzasına” tebligat yapılması usulsüzdür.

Tebligat Kanunun 32.maddesine göre, tebligatın usulsüz olması halinde “muhatabın beyan ettiği tarih tebliğ tarihi addolunur”. İttıla tarihi olan 1.3.2000 tarihinde 510 Sayılı yazı ile takibin yapıldığı Ordu Sigorta Müdürlüğüne verilen cevapta; “takip borçlusu P...-Tem Toplu Temizlik Ltd.Şirketinin, 6 Ocak 2000 tarih ve 229 yevmiye numaralı temlikle 11 milyarlık alacağın T.Ticaret Bankası Ordu Şubesine temlik edildiği, şu anda bu miktarın üzerinde borçlu şirketin tahakkuk eden bir alacağı olmadığından haciz ihbarına itiraz ederiz,” şeklinde itiraz edildiği görülmektedir.

Bu olgular karşısında, ittıla tarihine göre süresinde yapılan itiraz nedeniyle, haciz ihbarındaki borç, 6183 Sayılı Yasanın 79/2. maddesi hükmüne göre üçüncü kişinin zimmetinde sayılamaz. Dolayısıyla bu madde esas alınarak ödeme emri düzenlenip gönderilemez. (Ödeme emrinde açıkça tahakkuk şekli olarak 6183 Sayılı Yasanın 79. maddesine istinaden, ödeme emrinin düzenlendiği belirtilmiştir).

Özel daire bozmasında sözü edilen 506 Sayılı Yasanın 83. maddesinin olayda uygulama yeri yoktur. Zira İş Mahkemesine

yapılan başvuru, dayanağı olmadan çıkarılan ödeme emrinin iptali istemidir. Mahkemece de bu yönde inceleme yapılarak yukarıda açıklanan yasa hükümleri gereğince ödeme emrinin iptaline karar verilmiştir.

506 Sayılı Yasanın 83. maddesi, hak edişlerin hak sahibine ödenmesi sırasında yapılacak mahsubu öngörmekte olup, uyuşmazlık konusu somut olayla ilgisi bulunmamaktadır. Zira uyuşmazlık konusu olay takip borçlusunun, üçüncü kişideki alacağın 6183 Sayılı Yasanın 79. maddesi gereğince, üçüncü kişinin zimmetinde sayılıp sayılmayacağı hususudur.

Açıklanan bu hususlar karşısında mahkeme kararının onanması gerekirken özel daire bozmasının benimsenmesi şeklinde oluşan çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.